

הקבלנים לנתניהו: הוצאת העובדים הזרים תפגע בענף

בעוד הניסיונות לווסת את שוק הדיירות נמשכים, הקבלנים יוצאים למאבק על הידיים העובדות בענף הבנייה. לקראת הקיצוץ במכסת העובדים הזרים בענף מ־8,000 ל־5,000 הצפוי בסוף החודש, שלחה התאחדות הקבלנים מכתב לראש הממשלה בנימין נתניהו, ולפיו הדבר יסב נזק משמעותי לענף. על־פי התוכנית, עד 2012 אמור ענף הבנייה להתקיים ללא עובדים זרים, ואת מקומם אמורים לתפוס עובדים ישראלים. בפועל, טוענים הקבלנים, לא הוכשרו מספיק ישראלים בתחום. במכתב ששלח עו"ד אילן בומבך בשם ההתאחדות נטען, כי "נכון לפברואר הוכשרו 50 עובדים בלבד".

בעקבות כך טוענים קבלנים רבים, כי לא זאת בלבד שכתוצאה מכך יתייקרו ההוצאות להכשרה ולהעסקה של עובדים בענף, אלא אף יתארך משך הבנייה בשל המחסור בידיים עובדות. "המדיניות של אפס עובדים זרים תסב נזק כלכלי חמור לענף ולמשק", כותבים הקבלנים, המבקשים מראש הממשלה להורות על הקפאת מכסת העובדים הזרים בתחום הבנייה. לדבריהם, "הוצאת כל העובדים הזרים תיצור מחסור חמור בעובדים שמבצעים שלב קריטי בבניית כל בניין".

עידו אפרתי

ומי יבנה את הדירות?

לבנייה במרכז הארץ יאשרו 25 אלף דירות לשנה. זו הגדלה משמעותית, דרמטית, במספר האישורים.

התוכנית כשלעצמה מצוינת, רבת מעוף, מקיפה, מחושבת. רק פרט אחד חסר בה: מי יבנה את הדירות החדשות על הקרקעות המשווקות והמתוכננות? בענף הבנייה מועסקים כיום 170 אלף עובדים, מהם 145 אלף ישראלים (רובם ערביי ישראל), 15 אלף פלסטינים ועוד כ-7,000 עובדים זרים, רובם ככולם מסין, המועסקים בהיתר.

המספרים לקוחים מעבודת מחקר של פרופ' אביה ספינקר וד"ר מאיר אמיר על עובדים זרים בענף בנייה בישראל, שהומוגנה עליידי התאחדות הקבלנים ופורסמה לראשונה ב"ממון". בענף הבנייה, כך קובע עים השניים, אין כמעט עובדים ללא היתר – בגלל הקנסות הגבוהים והרישום המוסדר – ומי שמועסקים בהיתר מקבלים שכר ברור – טו של 30 שקלים לשעה, זכויות סוציאליות בסיסיות ומענקים מיוחדים המצטברים להם שבונם ליום עזיבת הארץ. הן הפלסטינים והן העובדים הזרים החוקיים מועסקים בענפי משנה הקרויים "רטובים": טפסנות, ברזלנות, בנייה, טיוח וריצוף. בלי ידיהם העובדות תיעצר הבנייה.

כדי לבנות עוד 50 אלף יחידות דיור צריך עוד 40 אלף עובדים במקצועות הבנייה ה"רטובים" – ואין כאלה בנמצא בארץ. בקורסים שונים להכשרה מקצועית משתתפים כעת כמה עשרות ישראלים הלומדים אצל אט את המקצועות הנדרשים; במקרה הכי טוב צפויים להצטרף למעגל העבודה 100 עד 150 עובדים חדשים. גם ברמת שכר כפולה, אין מי שימלא את המחסור אלא הזרים (כתחילת 2011, לפי הוראת הרשות הפלסטינית, עובדי בניין פלסטינים יפסיקו גם לבנות בשכונותיה ה"מסופחות" של ירושלים). מהיכן יבואו הרבבות? לאף אחד אין מושג, לא למשרד האוצר, לא למשרד השיכון ולא למשרד הפנים.

אך במציאות המצב עוד הרבה יותר גרוע, אם לא לומר אבסורדי. לפני כארבע שנים הסכימו הקבלנים לצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים בענף הבנייה לאפס בשנה הקרובה. ואכן, מספרם ירד מאז בקרוב לחצי ומשך בניית הדירה התארך משנה לשנתיים וחצי. ישום ההחלטה הוא כלשונה עכשיו – והיא כבר מתגשמת בפועל כשמאות עובדים זרים קונים בימים אלו ממש כרטיסי טיסה חזרה לבתיהם – סותר בעליל, לפי כל הישוב כלכלי סביר, את התוכנית הגדולה של שר האוצר להגדלת היצע הדירות.

הדברים פשוט לא הולכים ביחד. מי שרוצה לשחרר את הפקק בענף הבנייה למגורים, לנפץ את הבועה לעצור את עליות המחירים לא יכול לבנות על ניסים. הוא יכול לבנות רק על קרקע מוצקה ועל עובדים מיומנים. גם עובדים זרים נוספים, אם אין ברירה.

וכנראה שלשנה-שנתיים הקרובות באמת אין ברירה: או המשך האינפלציה הדהורת בדיוה, על השלכותיה החברתיות והכלכליות

לבנייתה של דירה נדרש שילוב של המישה גורמי ייצור: קרקע, עבודה, הון, יוזמה ורגולציה ממשלתית. בהיעדר אחד הגורמים, הדירה לא תיבנה כלל, או תיבנה לאט – או שתיבנה גם לאט וגם ביוקר. בפועל נבנו בחמש השנים שחלפו, בכל מדינת ישראל, כ-165 אלף דירות, מהן כ-65 אלף בלבד נמכרו לציבור עליידי הקבלנים הפרטיים. לפחות 10,000 דירות חדשות נמכרו באותה התקופה לתושבי חוץ לצרכים ספקולטיביים בלבד. היתר נבנו בבנייה עצמית, לרוב צמודת קרקע, או בבנייה ציבורית מעבר לקו הירוק.

מנגד, מספר משקי הבית הישראליים גדל מדי שנה בכ-40 אלף. מחציתם מחפשים דיור

מי שרוצה לשחרר את הפקק בענף הבנייה למגורים, לנפץ את הבועה, לעצור את עליות המחירים, לא יכול לבנות על ניסים. הוא יכול לבנות רק על קרקע מוצקה ועל עובדים מיומנים

כדי לבנות עוד 50 אלף יחידות דיור צריך עוד 40 אלף עובדים, ואין כאלה בנמצא בארץ. בקורסים להכשרה מקצועית משתתפים כעת כמה עשרות ישראלים

אצל קבלנים פרטיים. הם עומדים בפני מחסור חמש-שנתי מצטבר של 50 אלף דירות במרכז הארץ, אבל לא רק.

למה המחסור הגדול הזה לא מתמלא? למה, למרות ההתייקרות החדה במחירה של דירה ממוצעת בישראל, התייקרות בשיעור מצטבר של 40% מסוף 2007, מספר הדירות שבנייתן הוחל לא גדל ומספר הדירות המוצעות למכירה עליידי הקבלנים ירד מ-20 אלף ל-12 אלף? האם הקבלנים לא רוצים לבנות ולא רוצים להרוויח? כמוכן שהם רוצים. מה שמונע מהם להרחיב את היצע הדירות הם הסמים בשיעור הקרקע ובמספר העובדים. הון יש להם בשפע. גם היוזמה בשפע; בעודף.

כדי להתמודד עם הכשלים בענף הבנייה יצא שלשום משרד האוצר עם תוכנית שאפ' תנית לשחרר קרקעות ולמתן היתרי בנייה